

Rudy Scheper, boombeheerder bij de gemeente Dordrecht, is van mening dat een inspiratieboom vooral het bomenvak interessant moet maken voor de jeugd: 'Een notenboom laat kinderen zien dat walnoten niet in het supermarktbakje groeien!'

Auteur: Santi Raats

'Juglans regia laat kinderen zien dat ons voedsel uit de natuur komt!'

De bomenwereld heeft een Freek Vonk-achtige ambassadeur nodig die de ludieke kant van bomen toont

5 min. leestijd

Op de heenweg passeert de auteur van dit stuk een vrachtwagen vol met varkens en vraagt zich af of kinderen weten dat het vlees in de supermarkt eerst de weg van de stal naar het slachthuis heeft afgelegd. 'Dat is nu precies waarom *Juglans regia* mijn inspiratieboom is', verklaart Scheper. 'De afstand van de consument tot de natuur wordt steeds maar groter. Ik denk inderdaad dat veel kinderen niet weten waar ons voedsel vandaan komt. De inspiratieboom is voor mij een voorbeeld van hoe de natuur voor voedsel zorgt. Bij de vorige inspiratiebomen heb ik nog geen enkele boom van deze categorie aangetroffen.'

Bij boerderijen

Juglans regia, oftewel de walnoot, behoort tot de familie van de notenbomen, de *Juglandaceae*. De walnoot komt van oorsprong voor van India tot aan Oost-China en Japan, maar ook in de Kaukasus en Zuidoost-Europa. Romeinse soldaten namen *Juglans regia* mee naar Midden- en West-Europa. Bekend onder de walnoten zijn de Chinese walnoot, *Juglans cathayensis*, de Japanse walnoot, *Juglans ailantifolia*, de grijze walnoot, *Juglans cinerea*, de kleine walnoot, *Juglans microcarpa*, en de zwarte noot, *Juglans nigra*. Nog steeds zie je bij sommige boerderijen een walnoot in de buurt van de mesthoop staan: de sterk geurende bladeren weren muggen.

Kenmerken

De boom draagt zowel mannelijke als vrouwelijke bloemen. De mannelijke bloempjes hebben de

vorm van katjes van 6 tot 9 centimeter en bloeien eerder dan de vrouwelijke bloemen, die zich vanaf mei na de bladvorming aan het uiteinde van de nieuwe scheuten laten zien. De walnoot is een windbestuiver. Hij houdt van voedselrijke, vochtvasthoudende, drainerende gronden, maar als deze omstandigheden niet voorhanden zijn, verdraagt hij ook andere typen standplaatsen. Vooral bij zaailingen is het vaak even geduld uitoefenen voordat ze vrucht dragen. Bij *Juglans regia* moet je er ook rekening mee houden dat je hem alleen snoeit in de winter op momenten dat het niet vriest, want hij heeft een erg sterke sapstroom. Voor de notenverkoop zijn in Nederland de cv's 'Axel', 'Broadview', 'Buccaneer', 'Coenen', 'Hansen', 'Plovdivski' en 'Rote Donaunuss' geschikt om aan te planten.

'Ik streef ernaar om de komende jaren vijf- tot zeventhonderd walnoten bij te planten'

INSPIRATIEBOOM

Walnoot als vervanger

We maken een rondgang door de gemeente Dordrecht, die een bomenbestand heeft van 50 duizend bomen. Veel van de straten buiten het centrum waren traditioneel landschappelijke lijnen en zijn aangeplant met es en populier. In het totale landschap staan achtduizend essen. Veel essen in Dordrecht kampen met essentaksterfte. Het afgelopen jaar alleen al heeft de gemeente zo'n veertig essen gekapt. '*Juglans regia* is een aardige soort om de es op verschillende plekken door te vervangen', vindt Scheper.

Creatief realisme

Scheper hoort wel eens van kwekers dat ze hem creatief vinden, maar ook realistisch. 'Voor bijzondere bomen zoals vruchtdragers geldt dat ze niet allemaal even handig staan in de openbare ruimte. Het gaat mij er niet om dat ik zo veel mogelijk bijzondere exemplaren aanplant, maar dat ik bij vervanging zorg voor zo veel mogelijk afwisseling met bomensoorten op de juiste plantlocatie. *Juglans regia* is een goed toepasbare boom. Hij kan in brede groenstroken staan en in parken en kan ontzettend goed tegen hoosbuien, maar ook tegen droogte. Het is dus een soort die de klimaatverandering aankan. Je moet hem echter niet aanplanten langs parkeerplaatsen of in verharding, want dan krijg je overlast van de vallende en gevallen noten. Ook langs fietspaden is een vruchtloze cultivar van *Juglans regia* een betere optie dan de vruchtdragende. Maar verder past deze boom prima in de openbare ruimte: het is een prachtige,

Boombeheerder Rudy Scheper houdt van diversiteit. Dat is deels te verklaren door zijn gehoorbeperking. 'Ik heb nooit bij een groep gehoord, maar eenheidsworst op het gebied van bomen schuw ik ook.'

grote boom, die tot 30 meter hoog kan worden. Hij heeft niet zo'n massieve kroon, wat ik wel mooi vind. De kroon vormt eigenlijk een ideaal zonnescherm: pas als de zon in de zomer écht begint te schijnen, sluit het bladerdek zich. Maar het blijft halfopen ten tijde van het eerste voorjaarszonnetje, zodat je daar nog volop van kunt genieten.'

'Walnoten zijn goede vervangers voor onze zieke kastanjes, zodat het plezier van het rapen behouden blijft'

Natuurlijke variatie

Scheper houdt van diversiteit. Dat is deels te verklaren door zijn gehoorbeperking. 'Ik heb zelf nooit bij een groep gehoord, maar ik houd ook niet van eenheidsworst op het gebied van bomen. Dat komt naar voren in mijn voorkeur voor zaailingen. Die tonen vanzelfsprekend meer natuurlijke variatie dan cultivars. *Juglans regia* trekt mij in het bijzonder aan door zijn wilde groeiwijze, door zijn robuustheid en breedte en door de prachtig diepgegroefde bast bij oudere exemplaren.'

Walnoot op de oude dijk

We komen aan bij een oud dijke, dat vroeger hoorde bij het dorp Dubbeldam, dat in 1970 bij Dordrecht is getrokken. De dijk lag er al voor de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Volgens de overlevering was het dijke vroeger het trefpunt van flikflooiende jongeren uit het dorp. 'Mijn oma, die in de buurt van de dijk op de boerderij is opgegroeid, heeft er nog met een liefje staan zoenen', vertelt Scheper. 'Maar toen stonden de walnoten er nog niet. Die staan er nu zo'n vijftig tot zestig jaar.' Na de oorlog kwamen er kassen van een rozen-

kwaker langs de dijk te staan en markeerde de dijk de grens met de bebouwde kom van Dordrecht. In de jaren 90 werden de kassen afgebroken en kwam er nieuwbouw voor in de plaats.

Wanneer we voor de *Juglans regia*-laan staan, wordt meteen duidelijk wat Scheper bedoelt met 'natuurlijke variatie van zaailingen': de brede gesteltakken van de walnoten waaieren breeduit van de stam af, allemaal op hun eigen manier, en de dikke twijgen steken ook alle kanten op. Scheper: 'Elk najaar is het hier een drukte van jewelste met mensen die de gevallen walnoten komen oprapen. Dordrecht heeft naast essentaksterfte last van kastanjebloedingsziekte. We hebben er tot nu toe zeshonderd kastanjes aan verloren. Zo jammer, want wat is er leuker dan kastanjes rapen met je kinderen? Het is goed om te weten dat we de zieke kastanjes kunnen vervangen door walnoten, zodat het plezier van het rapen en verzamelen in stand blijft.'

Walnoten in de rest van Dordrecht

In het Wantijpark, tot stand gekomen door werk-

Juglans regia aan weerszijden van het oude dijke in Dordrecht.

verschaffing aan werklozen in de magere jaren dertig, toont Scheper nog drie exemplaren van *Juglans regia*. Het park heeft een Engelse landschapsstijl en de drie walnoten staan langs een slingerend pad. Scheper: 'Ze zijn geplant in 1936 en horen bij het beplantingsplan van landschapsarchitect Tersteeg, die dit park heeft ontworpen. Ik heb deze walnoten vijf jaar geleden meer vrij laten zetten. In bijna elk park in Dordrecht staat *Juglans regia*, maar ook op enkele pleintjes in het centrum, in grote verhoogde bakken. We hebben nu tweehonderd walnoten staan; dat is niet veel op een totaal van 50 duizend bomen. Ik streef ernaar om de komende jaren vijf- tot zevenhonderd walnoten bij te planten, om te komen tot 2 procent van het totale bomenbestand.'

Freek Vonk

De reacties van bewoners op de aanwezigheid van walnoten verschillen sterk, volgens Scheper: 'Als ik mensen vraag wat ze van de walnoot in de openbare ruimte vinden, is het opvallend dat mensen van de babyboomgeneratie of ouder precies weten over welke boom het gaat. Ze zijn er over het

algemeen blij mee zijn en vinden de noten lekker. Ook mensen met een andere culturele achtergrond, zoals de Turkse, kennen de walnoot. Maar jongere mensen reageren vaak verbaasd: 'Oh, staat daar een walnoot? En die dingen op de grond kun je dus eten?' We hebben nog een grote slag te maken in het voorlichten van de jeugd over voedsel en de natuur. Als boombeheerders hebben we daarbij een opvoedende rol. We kunnen onder meer ons steentje bijdragen door vruchtdragende bomen aan te planten, waar dat mogelijk is. De bomenwereld heeft een Freek Vonk-achtige ambassadeur nodig, die kinderen de opvallende en gekke dingen van de natuur laat zien!'

'Jongeren zeggen:

**Oh, staat daar een walnoot?
En die dingen op de grond
kun je dus eten?'**

Juglans regia

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6624

